

Universitetet i Tromsø
Institutt for arktisk og marin biologi

Postboks 6050 Langnes
9037 TROMSØ

DERES REF:

DERES DATO:

SAKSBEHANDLER:
PAUL A. NILSEN LUTNÆS

ARKIVKODE:
2014/3852 432.3

VAR DATO:
28.08.2014

DISPENSASJON TIL LANDING MED HELIKOPTER OG UTPLASSERING AV FOTOBOKSER I VARANGERHALVØYA NASJONALPARK - UNIVERSITETET I TROMSØ

Vi viser til deres søknad datert 21.08.2014. Saken ble behandlet av Varangerhalvøya nasjonalparkstyre i møte den 26.08.2014.

Fullstendig saksgang og begrunnelse for vedtaket er vedlagt.

Nasjonalparkstyrets vedtak

- 1) Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gis Universitetet i Tromsø dispensasjon til landing med helikopter i Varangerhalvøya nasjonalpark den 29. august 2014. Landingene kan forskyves innenfor en ukes tid hvis værforholdene gjør det nødvendig.

Tillatelsen er gyldig på følgende vilkår:

- Landing kan skje på de tre omsøkte stedene - ved Hubehytta, ved Bjørnskardhytta, og i fjellet nordvest for Bjørnskardet,
- All flyging til og fra landingspunktet skal foregå i en høyde på over 300 meter over bakken.
- Ved innflyging og landing skal det vises hensyn til dyreliv, fugleliv, rein og andre brukere av området.

- Før flyging finner sted skal Statens naturoppsyn ved Arne-Petter Sarre (telefon: 905 51 743) eller Alfred Ørjebu (telefon: 415 66 237) kontaktes for å innhente informasjon om eventuelle hensyn som må tas til trua og/eller sårbare arter i området.
 - Før flyging finner sted skal reinbeitedistrikt 6/5D ved Asllat Niilas Smuk (tlf. 45 06 77 14) kontaktes for å innhente informasjon om eventuelle hensyn som må tas til reindriften i området.
 - Denne tillatelsen må medbringes i felt i tilfelle kontroll.
 - Tillatelse etter motorferdselloven må være innhentet fra Båtsfjord kommune.
- 2) Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gis Universitetet i Tromsø dispensasjon til utplassering av fotobokser for registrering av smågnagere, røyskatt og snømus i perioden 2014 – 2018.

Tillatelsen er gyldig på følgende vilkår:

- Fotoboksene skal plasseres ut mest mulig skånsomt og minst mulig synlig i terrenget.
- Når fotoboksene ikke lenger skal brukes, skal de fjernes fra nasjonalparken. Det skal ikke etterlates spor/inngrep i terrenget etter boksene.
- Varangerhalvøya nasjonalparkstyre skal holdes oppdatert på resultatene av forskningen.

Klageadgang

Nasjonalparkstyrets vedtak kan påklages til Miljøverndepartementet innen 3 uker, jmfør forvaltningslovens §§ 28 og 29. Klagen skal være skriftlig og begrunnet, og sendes via nasjonalparkstyret jmfør forvaltningslovens § 32.

Med hilsen

Paul A. Nilsen Lutnæs
Nasjonalparkforvalter

Kopi:

Statens naturoppsyn Vadsø	Damsveien 1	9815	Vadsø
Statens naturoppsyn Tana	Tana postgård	9845	Tana
Fylkesmannen i Finnmark	Statens hus	9815	Vadsø
Øst-Finnmark politidistrikt		9917	Kirkenes
Finnmarkseiendommen	Postboks 133	9811	Vadsø
Båtsfjord kommune	Hindberggt. 18	9990	Båtsfjord
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	Trondheim
Reinbeitedistrikt 6/5D	v/Frank Inge Sivertsen , Tangnesveien 7	9840	Varangerbotn

Arkivsaksnr: 2014/3852-0

Saksbehandler: Paul A. Nilsen Lutnæs

Dato: 22.08.2014

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Varangerhalvøya nasjonalparkstyre/Várnjárgga álbmotmeahccestivra	40/2014	26.08.2014

Søknad om dispensasjon til landing med helikopter og utplassering av fotobokser i Varangerhalvøya nasjonalpark - Universitetet i Tromsø

Vedlegg

- 1 Søknad om utsetting av fotobokser med bruk av helikopter

Saksprotokoll i Varangerhalvøya nasjonalparkstyre/Várnjárgga álbmotmeahccestivra - 26.08.2014

Behandling

Innstilling til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

- 3) Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gis Universitetet i Tromsø dispensasjon til landing med helikopter i Varangerhalvøya nasjonalpark den 29. august 2014. Landingene kan forskyves innenfor en ukes tid hvis værforholdene gjør det nødvendig.

Tillatelsen er gyldig på følgende vilkår:

- Landing kan skje på de tre omsøkte stedene - ved Hubehytta, ved Bjørnskardhytta, og i fjellet nordvest for Bjørnskardet,
- All flyging til og fra landingspunktet skal foregå i en høyde på over 300 meter over bakken.
- Ved innflyging og landing skal det vises hensyn til dyreliv, fugleliv, rein og andre brukere av området.
- Før flyging finner sted skal Statens naturoppsyn ved Arne-Petter Sarre (telefon: 905 51 743) eller Alfred Ørjebu (telefon: 415 66 237) kontaktes for å innhente informasjon om eventuelle hensyn som må tas til trua og/eller sårbare arter i området.
- Før flyging finner sted skal reinbeitedistrikt 6/5D ved Asllat Niilas Smuk (tlf. 45 06 77 14) kontaktes for å innhente informasjon om eventuelle hensyn som må tas til reindriften i området.
- Denne tillatelsen må medbringes i felt i tilfelle kontroll.
- Tillatelse etter motorferdselloven må være innhentet fra Båtsfjord kommune.

- 4) Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gis Universitetet i Tromsø dispensasjon til utplassering av fotobokser for registrering av smågnagere, røyskatt og snømus i perioden 2014 – 2018.

Tillatelsen er gyldig på følgende vilkår:

- Fotoboksene skal plasseres ut mest mulig skånsomt og minst mulig synlig i terrenget.
- Når fotoboksene ikke lenger skal brukes, skal de fjernes fra nasjonalparken. Det skal ikke etterlates spor/inngrep i terrenget etter boksene.
- Varangerhalvøya nasjonalparkstyre skal holdes oppdatert på resultatene av forskningen.

Forvalters tilrådning

- 5) Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gis Universitetet i Tromsø dispensasjon til landing med helikopter i Varangerhalvøya nasjonalpark den 29. august 2014. Landingene kan forskyves innenfor en ukes tid hvis værforholdene gjør det nødvendig.

Tillatelsen er gyldig på følgende vilkår:

- Landing kan skje på de tre omsøkte stedene - ved Hubehytta, ved Bjørnskardhytta, og i fjellet nordvest for Bjørnskardet,
- All flyging til og fra landingspunktet skal foregå i en høyde på over 300 meter over bakken.
- Ved innflyging og landing skal det vises hensyn til dyreliv, fugleliv, rein og andre brukere av området.
- Før flyging finner sted skal Statens naturoppsyn ved Arne-Petter Sarre (telefon: 905 51 743) eller Alfred Ørjebu (telefon: 415 66 237) kontaktes for å innhente informasjon om eventuelle hensyn som må tas til trua og/eller sårbare arter i området.
- Før flyging finner sted skal reinbeitedistrikt 6/5D ved Asllat Niilas Smuk (tlf. 45 06 77 14) kontaktes for å innhente informasjon om eventuelle hensyn som må tas til reindriften i området.
- Denne tillatelsen må medbringes i felt i tilfelle kontroll.
- Tillatelse etter motorferdselloven må være innhentet fra Båtsfjord kommune.

- 6) Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gis Universitetet i Tromsø dispensasjon til utplassering av fotobokser for registrering av smågnagere, røyskatt og snømus i perioden 2014 – 2018.

Tillatelsen er gyldig på følgende vilkår:

- Fotoboksene skal plasseres ut mest mulig skånsomt og minst mulig synlig i terrenget.
- Når fotoboksene ikke lenger skal brukes, skal de fjernes fra nasjonalparken. Det skal ikke etterlates spor/inngrep i terrenget etter boksene.
- Varangerhalvøya nasjonalparkstyre skal holdes oppdatert på resultatene av forskningen.

Søknaden

Universitetet i Tromsø søker om landingstillatelse for helikopter fredag 29. august 2014 på tre steder i sentrale deler av Varangerhalvøya nasjonalpark, se vedlegg med kart. De søker om én landing ved Hubehytta, én landing ved Bjørnskardhytta, og én landing i fjellet nordvest for Bjørnskardet. Formålet med landingene er å sette av fotobokser som skal registrere bestandene av smågnagere, røyskatt og snømus i prosjektet «Fjellrev i Finnmark».

Universitetet søker også om tillatelse til å sette ut disse fotoboksene i terrenget. Boksene skal erstatte klappfellene som de tidligere har brukt, se bilder i vedlagt søknad. Det samlede volumet av boksene som skal settes ut i nasjonalparken er i følge søker for stort til at de kan bæres opp. Boksene skal imidlertid bæres ut i terrenget fra de tre stedene hvor de settes av med helikopter. Ute i terrenget skal hver fotoboks dekkes av stein, og de vil ikke være synlige foruten en spraylakkert stein ved hver boks.

Gjeldende regelverk

Saken er behandlet etter verneforskriftene for Varangerhalvøya nasjonalpark og etter naturmangfoldloven. Motorferdselloven gjelder i tillegg, men den har kommunene myndighet på.

Verneforskriftene

Varangerhalvøya nasjonalpark er vernet fordi den representerer et stort og tilnærmet urørt naturområde. Parken skal bevare den mest arktisk pregete delen av fastlands-Norge, med spesielle landformer og avsetninger etter istida, et plante- og dyreliv med østlige og arktiske innslag, et kjerneområde for fjellrev, og unike samiske kulturminner.

Verneverdiene er nærmere beskrevet på www.nasjonalparkstyre.no/Varangerhalvoya.

Forskriftens § 3 punkt 6.1. gir et generelt forbud mot motorferdsel:

"Motorferdsel i nasjonalparken er forbudt på land og vann, og i lufta under 300 meter."

I § 3 punkt 6.2 gis det en del direkte unntak fra dette forbudet, mens § 3 punkt 6.3 åpner for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til en del kjøreforhold.

Landingene som Universitetet i Tromsø søker om kommer ikke inn under noen av disse bestemmelsene. Saken må derfor behandles som en søknad om dispensasjon fra vernevedtaket, og vurderes etter naturmangfoldlovens § 48.

Når det gjelder utplassering av fotoboksene, gir forskriftens § 3 punkt 1.1. et generelt vern mot inngrep i landskapet, og forskriften inneholder ikke noen unntaksbestemmelse for forskning. Derfor må også utplassering av boksene vurderes etter naturmangfoldlovens § 48.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldlovens § 7 sier at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygges på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Med hjemmel i lovens § 48 kan forvaltningsmyndigheten gjøre unntak fra vernevedtaket dersom det ikke strider mot verneformålet, og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Denne bestemmelsen er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Adgangen til å gi dispensasjon er snever, og verneforskriften skal ikke uthules gjennom en omfattende bruk av dispensasjoner.

Vurdering av søknaden

Påvirkning på verneformål og verneverdier

Vi vet at helikopterflyging, og da spesielt lavtflyging, vil medføre en god del støy og skremseffekt. Dette kan forstyrre dyrelivet, fuglelivet, reinen og andre brukere i området. Denne vurderingen bygger på kunnskapsgrunnlaget som er presentert i Norges offentlige utredninger (NOU) 2001: 15 «Forsvarets områder for lavflyging». I NOUen blir konsekvenser av lavtflyging grundig behandlet ved en gjennomgang av den tilgjengelige vitenskapelige kunnskapen.

Imidlertid er tidspunktet for den omsøkte lavtflygingen såpass sent i sesongen at dyreliv, fugleliv og rein er mindre sårbar for lavtflyging enn i yngle- og kalvetiden. Forstyrrelsene vil være av forbigående og relativt kortvarig art. Ut i fra disse vurderingene, mener forvalter at landingene ikke vil bidra til den samlede belastningen i området i for stor grad.

Når det gjelder faren for å danne presedens, vurderer nasjonalparkforvalter at det ikke vil komme mange sammenliknbare søknader i fremtiden. Universitet har på e-post til nasjonalparkforvalter opplyst at fotoboksene blir stående permanent på samme plass fremover. Det vil si at utflygingen av boksene kun skjer én gang.

Når det gjelder inngrep knyttet til utplassering av fotoboksene, vurderer forvalter at konsekvensene vil være små. I følge universitet sin søknad vil boksene ikke være synlige i terrenget, foruten en spraylakkert stein ved hver boks.

Forvalter anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om mulige virkninger av det omsøkte tiltaket, og dermed kommer ikke naturmangfoldlovens § 9 ("føre - var – prinsippet") til anvendelse i denne saken.

Basert på opplysningene ovenfor, mener forvalter at tiltaket ikke strider mot verneformålet eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Dermed er vilkårene for å kunne innvilge en dispensasjon fra vernevedtaket oppfylt.

Vurdering av om dispensasjon bør innvilges

Bakgrunnen for søknaden er forskning på de økologiske sammenhengene på Varangerhalvøya i prosjektet «Fjellrev i Finnmark». Fotoboksene skal registrere bestandene av smågnagere, røyskatt og snømus, og dermed gi kunnskap om forhold som har betydning for fjellrevens reproduksjon og overlevelse.

I sin veileder M106 – 2014 «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter», sier Miljøverndirektoratet:

«I vurderingen av om dispensasjon skal gis må nytten av et forskningsprosjekt vurderes opp mot omfanget av eventuelle inngrep eller tiltak og de ulemper

forskningen ellers medfører.»

Videre sier direktoratet:

«Det vitenskapelige motivet bak vernet vil kunne begrunne en mer liberal dispensasjonspraksis når det ikke er tale om etablering av faste anlegg (ny

infrastruktur) eller terrenginngrep i verneområdene. Som regel bør det gis dispensasjon for tiltak som bidrar til å fremme verneverdier.»

Bevaring av fjellreven inngår i verneformålet for nasjonalparken, og nasjonalparkforvalter anser det som viktig å få et best mulig kunnskapsgrunnlag om forhold som påvirker fjellrevens reproduksjon og overlevelse. Fotobokser som skal registrere smågnagere, røyskatt og snømus kan gi et viktig tilskudd til dette kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapen vil også ha overføringsverdi til andre høyfjellsområder.

Boksene skal settes ut 25 – 30 km fra nærmeste bilvei. Tatt i betraktning fotoboksenes volum, vil helikoptertransport være den mest hensiktsmessige måten å transportere dem ut på.

De negative effektene av det omsøkte tiltaket vil være små, som beskrevet over, og forstyrrelsen fra landingene vil være kortvarig. Nyttene av tiltaket vil være bedre kunnskap om verneverdiene i nasjonalparken. Etter en totalvurdering er derfor forvalter kommet til at søknaden om dispensasjon bør innvilges.

Ut i fra vurderingen om at landingene vil ha liten negativ påvirkning, er det ikke aktuelt å pålegge Universitetet i Tromsø utgifter for tiltak som forhindrer eller begrenser skader på naturmiljøet (naturmangfoldloven § 11).

Når det gjelder naturmangfoldlovens § 12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder),

vurderer forvalter at bruk av helikopter er den mest hensiktsmessige transportmåten av fotoboksene inn i forskningsområdet, mens boksene skal bæres ut til hver enkelt plass i terrenget. Tidspunktet for flyging og landing er også bedre for dyreliv, fugleliv og rein enn om det var i yngle- og kalvetiden.